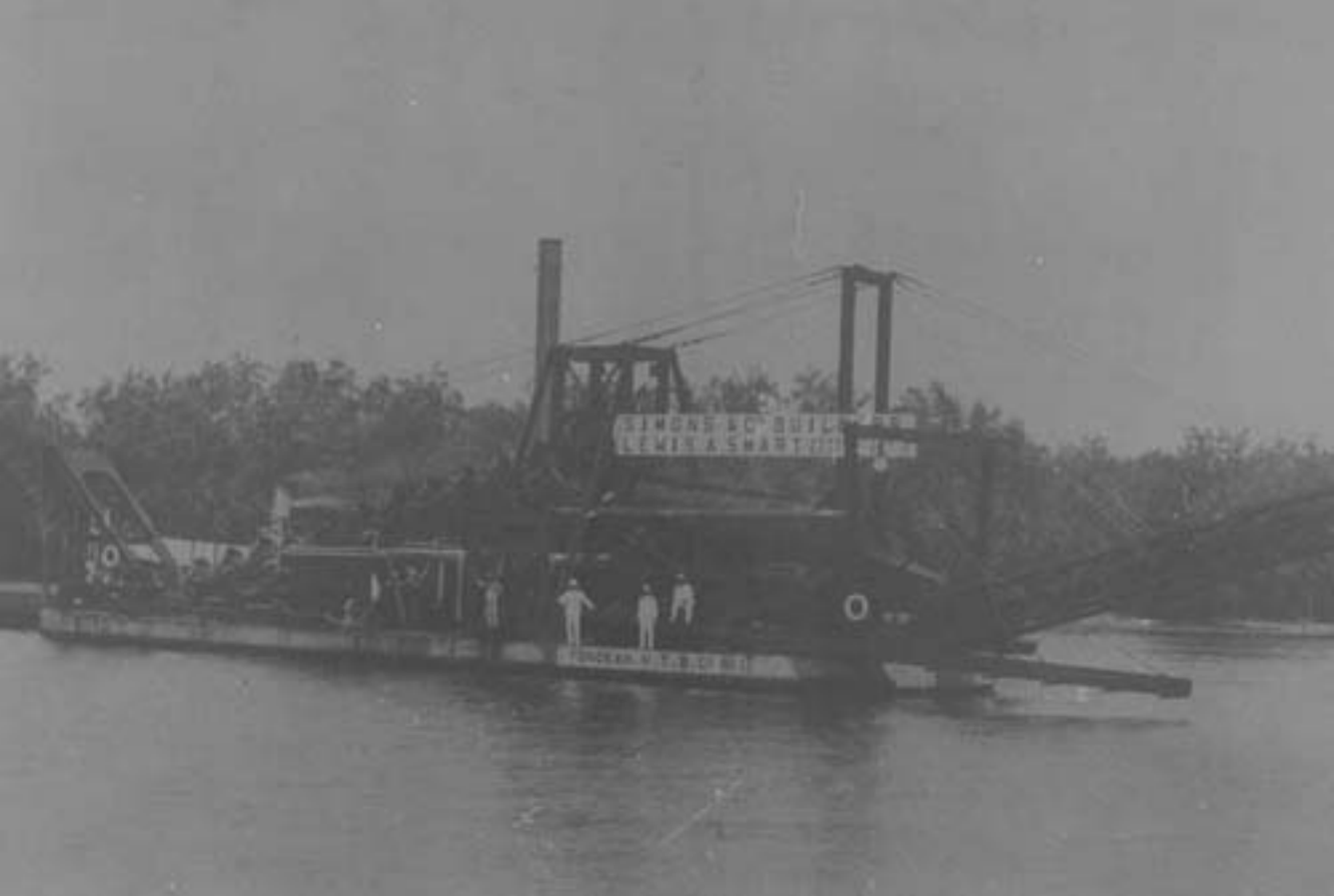

อนุสาวรีย์หลัก ๖๐ ปี เรือชุดแร่ดีบุก **ลำแรก**ของโลกไชยยุทธ ปิ่นประดับ

-----ย บริษัททุบคาฮาเบอร์ทินเดรียถึงเบอร์ฮัดย ได้มีโอกาส และมีส่วนร่วมในการเฉลิมฉลองที่ระลึก ๖๐ ปีของการทำเหมืองแร่เรือชุดด้วยการสร้างอนุสรณ์ซึ่งปรากฏอยู่

การสร้างอนุสาวรีย์นี้เป็นคำริของอธิบดีที่ใครจะเห็นถาวรวัตถุเกิดขึ้นที่เรือชุดลำแรกของโลกได้มาทำการชุดแร่ดีบุกในทะเลจนได้รับความสำเร็จก่อให้เกิดการสร้างเรือชุดมาใช้ในการทำเหมืองดีบุกขึ้นทั่วไปในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ บริษัททุบคาฮาเบอร์ทินเดรียถึงเบอร์ฮัด

ร่วมมือโดยรับภาระในการสร้างอนุสรณ์ไทย ทั้งนี้บริษัทถือว่าเป็นคำริที่ดี บริษัทเองได้เข้ามาดำเนินการทำเหมืองในบริเวณนี้สืบเนื่องมานับเป็นเวลา ๖๒ ปี

เรือชุดแร่ดีบุกลำแรกของโลก ย ในการดำเนินการก่อสร้างอนุสรณ์ได้ดำเนินการประกวดแบบที่สร้างขึ้นเพื่อให้ได้แบบที่มีความหมายอันเหมาะสมและสวยงามให้ท่านอธิบดีกรมทรัพยากรธรณี และผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ต มอบรางวัลให้แก่ผู้ชนะการออกแบบเป็นเงิน ๓,๐๐๐ บาท การประกวดได้เริ่มขึ้นตั้งแต่เดือนมิถุนายน ๒๕๑๑ กำหนดผู้ส่งแบบเข้าประกวดภายใน ๓๑ สิงหาคม ๒๕๑๑ ต่อมาได้ขยายเวลาออกไปจนถึงวันที่ ๑๕ ธันวาคม ในปีเดียวกันนี้ มีผู้ส่งแบบเข้าประกวดรวม ๖ รายและได้รับคัดเลือกแบบที่เหมาะสมไว้พิจารณา ๒ ราย ซึ่งคณะกรรมการได้พิจารณาให้แบบของนายชวลิตย หัสพงษ์ชัย ได้รับรางวัลที่ ๑ เนื่องจากได้พิจารณาเห็นว่า เป็นแบบที่มีศิลปะพร้อมมูลย ผู้ออกแบบได้นำเอารูปกะพ้อตักดินของเรือชุดและเปลือกหอยมาประยุกต์เข้าด้วยกันมองดูมีความหมายลึกซึ้งย การออกแบบถูกต้องตามหลักวิชา และเหมาะสมกับสภาพภูมิประเทศ บริษัทจึงเริ่มลงมือก่อสร้างตั้งแต่วันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๑๒ แล้วเสร็จเมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๑๒ ค่าก่อสร้างทั้งสิ้น ๑๕๐,๑๒๐ บาท

ในการก่อสร้างครั้งนี้ได้รับความกรุณาจากคณะกรรมการจังหวัดให้สถานที่ซึ่งเรือชุดลำแรกได้ดำเนินการชุดเมื่อปี พ.ศ.๒๔๕๐ย เป็นที่สร้างตลอดจนได้รับความเอื้อเฟื้อจากบริษัทอ่าวขามดินจำกัด บริษัทชะเทินคินตาคอนโซลิตเด็คติลิมิเตดย บริษัทกำมุนดิงทินเดรียถึงลิมิเตดย บริษัทไทยแลนด์สเมลตังแอนด์รีไฟรนิ่ง จำกัด โรงกลิ้งกัวยวด และในปัจจุบันบริเวณดังกล่าวนี้ทางเทศบาลเมืองจังหวัดภูเก็ตได้ดัดแปลงเป็นสวนธารณะจัดเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของชาวจังหวัดภูเก็ตเป็นสถานที่ที่มีความเหมาะสมทั้งทางประวัติศาสตร์และอยู่ในที่อันควรแก่การรำลึก

๖๐ ปีของการทำเหมืองดีบุกด้วยเรือชุดย ปีตาแห่งการทำเหมืองดีบุกด้วยเรือชุดย กัปตัน EDWARD THOMAS MILES เกิดในปี พ.ศ.๒๓๙๒ย ที่เมืองไฮบาร์ทบนเกาะทาสเมเนีย ประเทศออสเตรเลีย เริ่มใช้ชีวิตอยู่กับท้องทะเลตั้งแต่อายุ ๑๔ ปี เขาได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ ในการเดินเรือในสมัยนั้น ที่เรียกว่า WOODEN SHIPS AND IRONMANใ เมื่ออายุได้ ๒๓ ปี ก็ได้รับประกาศนียบัตรในการเดินเรือ ต้องผจญภัยทั้งบนบกและในทะเล เขาเคยเดินเรือสินค้าเต็มลำเรือแล่นผ่านอ่าวฮัดสันในเขตมหาสมุทรอาร์คติกซึ่งเต็มไปด้วยน้ำแข็ง เคยเป็นกัปตันเรือ ARIEL ที่มีชื่อเสียงในการขนส่งชาจีนเมื่อเป็นรองตันหนเรือย กัปตันไมล์ ได้มาเริ่มดำเนินการใหญ่หลายอย่าง เช่น เป็นเจ้าของเรือเดินทะเล เป็นพ่อค้า เป็นผู้รับเหมาก่อสร้างทางรถไฟ และเป็นสมาชิกรัฐสภาแห่งหนึ่งของเกาะทาสเมเนีย เมื่อเขาประสบความสำเร็จในการประดิษฐ์เรือชุดลำแรกขึ้นมา แต่ไม่มีเรือลำใดพร้อมที่จะลากจูงเรือชุดลำนี้จากเกาะป็นังไปยังเกาะภูเก็ตย ตลอดจนไม่มีบริษัทประกันภัยใดที่จะยอมเสี่ยงรับประกันเรือชุดลำนี้ย เขาจึงดำเนินการเองโดยกล่าวว่า WOODEN SHIPS AND IRONMANใ AS ACERTIFICATED MASTER I WILL TOW HER MY SELF IF SHE CAN NOT SAIL INSURED SHE WILL HAVE TO GO UNINSURED BUTSAIL CHEWILLใ ย กัปตันไมล์ถึงแก่กรรมในปี พ.ศ.๒๔๘๗ย มีอายุได้ ๙๕ ปี

เขาได้เห็นความสำเร็จชิ้นสำคัญของเขานั้นคือเรือขุดกลายเป็นเครื่องมืองานสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งในปัจจุบันนี้ ในปี พ.ศ. ๒๔๔๗
กัปตันไมล์ได้เดินทางมายังเกาะปีนังเป็นครั้งแรก ได้ทำการค้าขายที่เกาะปีนังประสบความสำเร็จในการขายเรือกลไฟเก่า ๆ ของบริษัท UNION STEAMSHIP
COMPANY ขายให้แก่พ่อค้าชาวจีนในระหว่างที่ทำการติดต่อค้าขายกับพ่อค้าจีน
กัปตันไมล์ได้รู้จักกับชาวจีนบางคนที่น่าสนใจในฝั่งทะเลตะวันตกของประเทศไทยตั้งแต่ชายฝั่งเขตแดนพม่าลงไปจนถึงประเทศมลายู
พ่อค้าชาวจีนเหล่านั้นสนใจเป็นพิเศษ ได้แก่ บริเวณอ่าวทุ่งคาที่เกาะภูเก็ต
ในสมัยนั้นสมุหเทศาภิบาลได้ปกครองอยู่ที่เกาะภูเก็ตคือพระยารัษฎานุประดิษฐ์ซึ่งมีเชื้อชาติเป็นจีนเคยทำการค้าของภาคใต้
จึงมักจะหารือกับเขาถึงวิธีการสำรวจแหล่งแร่ดีบุกในบริเวณเกาะภูเก็ตโดยใช้วิธีการที่ทันสมัยของประเศยุโรป
กัปตันไมล์มีประสบการณ์ในการทำเหมืองแร่ดีบุกที่เกาะทาสเมเนียมาแล้ว เขาจึงสนใจในปัญหาต่าง ๆ ที่พ่อค้าชาวจีนนำมาปรึกษาหารือ
เมื่อเขาทำธุระเสร็จสิ้นลง กัปตันไมล์จึงเดินทางไปยังเกาะภูเก็ต เขาได้รับการต้อนรับเป็นอย่างดีจากพระยารัษฎานุประดิษฐ์ ซึ่งเป็นสมุหเทศาภิบาลมณฑลภูเก็ต
ในระหว่างนั้นกัปตันไมล์ได้ใช้เวลาไปในการสำรวจพื้นที่บนเกาะภูเก็ต และได้ทราบว่ามีวิธีการทำเหมืองแร่ดีบุกส่วนใหญ่ ทำโดยวิธีล้าสมัยแบบเหมืองเปิด (OPEN CAST
MINE) ดำเนินการโดยชาวจีนและทำเป็นกิจการใหญ่ นอกจากที่ตั้งของตัวเมืองแล้วไม่มีที่ว่างจากการทำเหมืองเลย ราคาโลหะดีบุกที่ซื้อขายกันประมาณ ๑๒๐
ปอนด์ต่อตัน การทำเหมืองแร่แบบเก่าแก่และง่าย ๆ ของนายเหมืองชาวจีนย แลแหล่งแร่ที่สมบูรณ์จริง ๆ จะสามารถดำเนินการได้กำไร การสำรวจแหล่งแร่ดีบุก
กัปตันไมล์ได้มีโอกาสไปดูเหมืองของชาวจีนผู้หนึ่งอยู่ชายฝั่งทะเลของเกาะภูเก็ต การสร้างเขื่อนกันน้ำเป็นส่วน ๆ
แล้วสูบน้ำทะเลออกโดยวิธีหัดน้ำแบบโบราณของชาวจีน เมื่อน้ำล้นจึงขุดแร่ดีบุกได้ กรรมกรในเหมืองนี้มีประมาณ ๒๐๐ ถึง ๓๐๐ คน
ส่วนใหญ่เป็นชาวจีนเกือบทั้งหมด กัปตันไมล์สนใจการทำเหมืองในทะเลมากย ดังนั้นเขาจึงตกลงใจพิสูจน์
โดยไปเช่าเครื่องมือเจาะเพื่อตรวจสอบแหล่งแร่จากรัฐบาล และว่าจ้างช่างไม้ชาวจีน ๒ คน โดยไม่เข้าใจภาษาอังกฤษ ก็เริ่มสำรวจแหล่งแร่ดีบุกในทะเลภายใน ๒-๓
อาทิตย์ต่อมา เขาประสบความสำเร็จในการสำรวจแหล่งแร่ดีบุก การยื่นขอประทานบัตรการทำเหมืองแร่จากรัฐของไทยไม่มีเหตุขัดข้อง
แล้วปัญหาต่อไปอยู่ที่ว่าเขาจะดำเนินการอย่างไร ข้อนี้กัปตันไมล์จำได้ว่าประเทศออสเตรเลียและนิวซีแลนด์นั้น
เขาเคยได้เห็นการทำเหมืองทองในแม่น้ำโดยใช้เรือขุดแบบ BUCKET DREDGE เขาจึงได้วิธีคิดดังกล่าวโดยจะใช้วิธีการของเรือขุดดำเนินการขุดแร่ดีบุกในทะเล
การขุดแร่ดีบุกในอ่าวทุ่งคาลึกกว่า ๓๐ ฟุต ซึ่งต้องประสบปัญหาต่าง
ๆ กัปตันไมล์ได้ไปพบกับพระยารัษฎานุประดิษฐ์และหยังเสียงเกี่ยวกับกรขอสัมปทานการทำเหมืองแร่จากรัฐบาลโดยการใช้เรือขุดแร่ดำเนินการในระยะแรกพระยารั
ษฎานุประดิษฐ์ขอ โดยทั่วไปแล้วรัฐบาลจะต้องได้ค่าตอบแทนและค่าภาคหลวงดีบุกที่ผลิตได้และส่งออกนอกประเทศ
ก็จะสามารถสร้างเมืองใหม่และดีขึ้นได้ กัปตันไมล์เสนอจะขุดทำเรือให้ลึกพอที่จะให้เรือใหญ่เข้าได้
ซึ่งเรือขุดขนถ่ายสินค้าอยู่ขณะนั้นเรือก็สามารถเข้ามายังท่าเรือโดยไม่ต้องขนถ่ายสินค้าจากเรือเล็ก พระยารัษฎานุประดิษฐ์ฯ มองดูกัปตันไมล์และเริ่มเข้าใจ
แล้วจึงถามว่า โอ แล้วจะคิดค่าตอบแทนจากรัฐบาลเท่าไร กัปตันไมล์ตอบว่า โอ ไม่คิดเลย โอ ดังนั้น โอ สัมปทานทุ่งคาฮาเบอร์โอ
จึงเริ่มมีการวางรากฐานตั้งแต่บัดนั้น บริษัท TONG KAH COMPOUND N.L. ย ได้ก่อตั้งขึ้นใน MELBOURNE ในปี พ.ศ. ๒๔๕๒
และได้ทำการขุดแร่ในแถบนี้และได้รับผลตอบแทนเป็นกำไรดียิ่ง ได้สร้างที่ทำการรัฐบาลใหม่สวยงามมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากส่วนกำไรจาก TONG KAH
COMPOUND N.L. ย เมื่อสมเด็จฯ กรมพระยาดำรงราชานุภาพเสด็จมาถึงได้ทรงพบปะสนทนากับกัปตันไมล์
และหลังจากที่ทรงเจรจาและตรวจตราที่ท่าเรือท่าเรือ กัปตันไมล์ก็ได้รับอนุญาตขอเวลาเพื่อเจรจากับหุ้นส่วนเรื่องการลงทุนต่อไป กรมพระยาดำรงฯ
ทรงต้องศึกษาและจะต้องทำความเข้าใจกับกรมพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว กัปตันไมล์จึงออกเดินทางไปยังทาสเมเนียและผ่านปีนัง
เพื่อนชาวจีนแสดงความจำนงร่วมลงทุนด้วย
พ่อค้าชาวจีนหลายคนจึงมีชื่อเป็นผู้ถือหุ้นหลายคน ต่อมาอีกไม่นานพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงลงพระปรมาภิไธย
อนุมัติขุดแร่สัมปทานการทำเหมืองแร่ดีบุกในบริเวณทุ่งคา
กัปตันไมล์ได้โทรเลขไปถึงหุ้นส่วนในทาสเมเนียเพื่อแจ้งขอตกลงได้รับอนุมัติแล้วและรีบเดินทางไปยังทาสเมเนีย เพื่อจัดการเรื่องการจัดบริษัท จากนั้นบริษัท
TONGKAH HARBOUR TINDREDDING COMPANY N.L.
ก็ได้ก่อตั้งขึ้น การนำเรือไปขุดถึงจุดหมายปลายทางได้ตลอดรอดฝั่งไม่ได้หมายความว่าปัญหาและความเดือดร้อนทุกอย่างจะต้องหมดสิ้นไป แต่ทว่าปัญหาอื่น ๆ
ยังมีอยู่ ปัญหาประการแรกคือคนงาน ย ภาษา และยังมีปัญหาอีกหลายอย่างเกี่ยวกับการเดินเรือขุดที่จะต้องแก้ไข หลังจากเรือขุดได้มาถึงเพียงไม่กี่วัน
การทำงานก็เริ่มขึ้นโดยตั้งขุดจากที่ที่เรือขุดมาจอดทอดสมออยู่ในวันแรกมาถึง ก่อนที่จะลงมือขุดจำเป็นต้องตั้งเรือใหญ่อยู่ที่เสียก่อนโดยใช้สมอขนาดใหญ่ ๕ เส้น
เส้นหนึ่งอยู่ที่หัวเรือ อีก ๔ เส้นจะอยู่ข้างละ ๒ เส้น ในการดำเนินงานนั้นสิ่งตอบแทนที่เราหวังไว้ก็คือสินแร่ดีบุกที่บริสุทธิ์
ในเรือขุดจะมีอุปกรณ์อย่างหนึ่งเรียกว่าโต๊ะเก็บแร่ ย ปัญหาจึงเกิดขึ้นว่าจะทำอย่างไรที่เราสามารถขุดดีบุกได้แล้ว แต่ไม่มีหนทางที่จะเก็บมันไว้ได้
ดังนั้นจึงจะต้องเรียกประชุมเพื่อเสนอทางแก้ไขต่าง ๆ แต่ก็ดูเหมือนว่าไม่มีข้อเสนออันใดเป็นที่พอใจเลย
ต่อมาก็มีคนงานชาวจีนผู้หนึ่งซึ่งได้จ้างไว้ควบคุมคนงานที่โต๊ะเก็บแร่ ได้เสนอแนวคิดอันหนึ่งโดยที่ตัวของเขาเองก็ไม่เคยรู้เรื่องเกี่ยวกับโต๊ะเก็บแร่มาก่อนเลย
แต่เขาก็เสนอให้แยกโต๊ะเหล่านี้ออกไปเป็นส่วน ๆ และทำรางขึ้น ๒ ราง ข้าง ๆ รางเก็บแร่ทั้ง ๒ ราง
ลักษณะเหมือนที่ใช้ในการทำเหมืองแร่บนฝั่งและเขาเชื่อว่าจะสามารถเก็บแร่ดีบุกที่ขุดได้ทั้งหมด กัปตันไมล์จึงชักถามกรรมกรผู้นั้น ๒-๓ ปัญหา เช่น
โอ เราไม่มีแผ่นเหล็กที่จะทำรางแล้วเราจะใช้อะไรทำรางแทน โอ คำตอบที่ได้ทันทีก็คือ โอ ใช้ไม้ ย งานดำเนินไปอย่างเร่งรีบจนถึงประมาณปีใหม่ พ.ศ. ๒๔๕๑
เรือขุดจึงเริ่มดำเนินการอีกครั้งหนึ่ง ภายใน ๒-๓ วันต่อมาสามารถขุดเอากรวดทรายเหล่านั้นขึ้นมาได้
กรรมกรชาวจีนผู้นั้นให้คำแนะนำพร้อมด้วยลูกน้องของเขาจะช่วยกันเข้ขอบตามยาว ๆ
เขี่ยให้ก้อนกรวดในรางไม่เคลื่อนไปมาซึ่งจะได้สินแร่ดีบุกตกอยู่ในตะแกรงไม่ตามที่ต้องการในวันที่ ๖ มกราคม พ.ศ. ๒๔๕๑
เขาก็ได้แร่ดีบุกที่สะอาดบริสุทธิ์ท่ามกลางความตื่นเตนของพวกเราทั้งชาวยุโรปและเอเชีย จำนวนดีบุกที่ได้มีไม่มากนักคือประมาณ ๖ หาบ
แต่ในความคิดของพวกเรามีค่าเท่ากับทองทีเดียว
หนังสืออ้างอิงอนุสรณ์เรือขุดแร่ดีบุกกล้าแรกของประเทศไทย หลัก ๖๐ ปี THE MILESTONE 28 พฤศจิกายน 2512
โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การซื้อและการขาย (แห่งประเทศไทย) จำกัด กรุงเทพฯ ๖ 2512, 61 หน้า